

soliterním stromům, kterých bylo zmapováno 692. Z 23 zaznamenaných druhů je nejhojnějším stromem hrušeň polníčka (*Pyrus pyraeaster*).

Bohužel mé očekávání nesplnila kapitola Svatohelenské louky a pastviny. Hned v úvodu se dočteme, že celková rozloha polopřirozených luk v České republice je 13 % zemědělské půdy, což převyšují jen Slovinsko a Rumunsko. Je to velmi zavádějící, pokud si uvědomíme, že u nás převažují druhově chudá „loukopole“, naprosto nesrovnatelná s většinou travních porostů v uváděných zemích. Následující popis tří typů travinných společenstev, mokřadů a prameniště považuji za nedostatečný. Chybějí také základní informace o metodice práce – jak velká rozloha byla zkoumána, kolik druhů bylo na území nalezeno celkem (bez toho nemají údaje o počtu nalezených taxonů v daném typu společenstva dostatečnou vypovídací hodnotu), kolik bylo zapsáno fytoocenologických snímků. Není ani zdůvodněno, proč se popis týká pouze okolí Svaté Heleny, ani uvedeno, jak aspoň přibližně vypadají louky a pastviny v okolí dalších obcí. Postrádám také bližší data o výskytu a četnosti alespoň některých luč-

ních druhů. Jen z několika popisů k fotografiím se dozvíme, že doposud hojnými druhy jsou orchideje pětiprstka žežulník (*Gymnadenia conopsea*) nebo u nás již vyhynulý vstavač štěničný (*Orchis coriophora*), což jsou ostatně jedny z mála druhů uvedených i českým jménem. Většina je psána pouze vědecky, takže nebotanik text rovnou přeskočí. Přitom v ostatních kapitolách (až na úhory a zoologii) jsou u výčtu druhů uváděna jména česká i vědecká. Nejsem ani přesvědčená, že srovnání banátských luk s loukami bělokarpatskými bylo zvoleno šťastně. Text je navíc psán více z pohledu Bílých Karpat než studovaného území v Rumunsku. Možná by odlišné výsledky přineslo srovnání méně než 200 let starých banátských travních porostů místo se společenstvy jihozápadní části Bílých Karpat (která jsou starší o několik staletí až tisíciletí) se společenstvy z Moravských Kopanec nebo slovenských kopanic. Ta se totiž nacházejí také v poměrně mladé krajině, která byla kolonizována přibližně o století dříve než Banát.

Zajímavé je zpracování kapitola věnovaná úhorům. Vysvětluje a několika grafy dokumentuje probíhající sukcesí a před-

stavuje výsledky statistického testování ekologických faktorů, které mohou ovlivnit druhové složení. Jako klíčové se ukázaly chemismus půdy, vypalování a stáří úhory.

Zaujala mne rovněž kapitola Hmyzí konstruktéři vegetace, v níž je popsána důležitá role mravenců, kteří přeskupují půdní vrstvy a transportují i semena. Poslední kapitoly charakterizují nejvýznamnější druhy mravenců a brouků.

Přes některé komentované nedostatky je publikace velmi zdařilá a má nedoceníitelný dokumentační význam. Není totiž jisté, jak dlouho ještě z tohoto dědictví budeme schopni čerpat ani kolik se toho podaří uchovat dalším generacím. Asi není třeba nic dodávat k jedné z posledních vět v závěru knihy: „Lze jen doufat, že mladá generace si uchová kořeny k místům zrození, a ti, co odešli do České republiky, se na stáří vrátí do rodné obce.“

**Academia, Praha 2019, 272 str.
Doporučená cena 650 Kč**

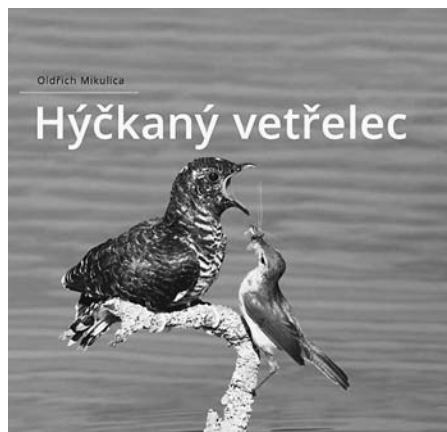
Libor Schröpfer

RECENZE

Oldřich Mikulica: Hýčkaný vetřelec

Shodou náhod se mi dostala do ruky kniha, která nemůže nechat nikoho lhostejným. Amatérský ornitolog a hlavně fotograf Oldřich Mikulica v ní představuje objekt svého celoživotního zájmu – kukačku obecnou (*Cuculus canorus*). Jeden z mála druhů ptáků známý díky svému hlasu (je po něm pojmenována v neskutečném počtu nejrůznějších světových jazyků) po celé Evropě. Dovolují si tvrdit, že v dnešní době, kdy děti mají často odtažitý vztah k přírodě, patří kukačka k nemnoha ptákům, které znají.

Co všechno však o tomto skrytě žijícím druhu víme? Parazitický druh, zimující v tropické Africe, požírající i ty největší a nejchlupatější housenky. Domnívám se, že i mezi zkušenými ornitology není mnoho takových, kteří by měli hlubší znalosti. Není totiž jednoduché kukačku v jejím středoevropském životě sledovat, o životě na afrických zimovištích ani nemluví. Telemetrie, satelitní nebo pozemní, dnes dokáže rozluštit nejedno tajemství, přesto pro většinu lidí, kteří se o ptáky zajímají, to není úplně ono. Chybí oční kontakt, pozorování, napětí, emoce. A právě v tento okamžik vstupuje na český trh kniha, která v podobných mutacích vyšla v několika světových jazycích. Kniha, která vše, o čem jsem před chvílí psal, nabízí měrou vrchovatou. Je až neuvěřitelné, že i nejintimnější pohledy do kukaččího života se dají zachytit s takovou precizností. Jen stěží si asi dovedeme představit, kolik úsilí, času, finančních prostředků a nervů stálo vyfotografovat všechny fáze života našich kukaček v jihomoravské krajině. A je skutečně

výjimečné, že to byl, alespoň zpočátku, sám O. Mikulica se svým fotoaparátem, který pronikl do tajů života kukaček natolik, že si u něj nakonec podávali dveře profesionální ornitologové, od nás i ze zahraničí. Nesmím na tomto místě zapomenout na podporu jeho rodiny i mnoha přátel, kteří mu s výzkumem kukaček pomáhali.

Tento příběh o skromném českém amatérovi, který díky píli, možná i trochu díky štěstí, dosáhl takového věhlasu, je vlastně obecným návodem, jak uspět i v té nejtěžší konkurenci. Věřit ve vlastní síly, nevzdávat se, neustále se snažit dosáhnout lepších a lepších výsledků, překonat nejeden neúspěch. Vždyť takový vzorec má všeobecnou platnost, pro každého z nás, ať už se snažíme o cokoli. Jde podle mne o nejsilnější poselství představované výpravné knihy, kde čtivý text jen doplňuje úžasné fotografie ze života kukačky obecné.

Obrazová část má takovou vypovídací hodnotu, že bych musel komentovat jednu fotografii po druhé, a to by recenzí neúměrně prodloužilo. Proto jen uzavřu – mohu tuto publikaci vřele doporučit nejen ornitologům, ale všem milovníkům přírody. Jejím pořízením získáte knihu plnou neopakovatelných snímků a zároveň vzdáte hold jejímu tvůrci. I když je O. Mikulica držitelem mnoha ocenění za své dřívější fotografie s přírodovědnou tematikou, tímto přiblížením života kukačky obecné se zařadil do galerie toho nejlepšího, co česká amatérská ornitologie v posledních desetiletích vyprodukovala.

**Vydal autor vlastním nákladem
za podpory České společnosti
ornitologické, Praha 2019, 192 str.
Knihu lze zakoupit v ČSO nebo přímo
u autora (oldrich.mikulica@email.cz).
Doporučená cena 599 Kč**

1 Právě vylíhlé mládě kukačky obecné (*Cuculus canorus*) v hnízdě jednoho z častých hostitelů na našem území – rákosníka obecného (*Acrocephalus scirpaceus*). Foto O. Mikulica

